

polonia węgierska

a magyarországi lengyelek havilapja

DZIEŃ NARODOWOŚCI W VESZPRÉM

POLONIJNE
BOŻE
NARODZENIE
W BUDAPESZCIE,
W SZOLNOKU,
W TATA,
W MISKOLCU,
W ÉRD...

MIKOŁAJKI
W DOMU
POLSKIM

NAGRODA
"PRO CULTURA
MINORITATUM
HUNGARIAE"
DLA
KONRADA
SUTARSKIEGO

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

PASTERKA W POLSKIM KOŚCIELE, MSZĘ CELEBRUJE KS. KRZYSZTOF GRZELAK SCHR,
A WSPÓŁCELEBRUJĄ KS. DR GRZEGORZ PIOTR BIELASZKA I O. ANDRZEJ KOSTECKI OP.

SPOTKANIE OPŁATKOWE W AMBASADZIE RP W BUDAPESZCIE

WITAMY

- 3 Serce dzwonu
Agnieszka Janiec-Nyitrai

KRONIKA

- 4 Spotkanie opłatkowe w Ambasadzie RP
4 Opłatek w Érd
4 Wigilijne spotkanie w Tata
5 Mikołajki w Domu Polskim
5 Wizyta w Polskiej Parafii
5 Dzień Narodowościowy na Kórbánya
5 Maria Broś laureatką Nagrody Narodowościowej
6 Nemzetiségekért Díjat kapott Broś Stanislav Wojciechné
6 A Nemzetiségek Napja Miskolcon
Fekete Dénes
6 Wigilijne spotkanie dla seniorów w Domu Polskim
7 Szolnoki lengyel karácsony
Ijjas Anna
7 Szolnok: tradycyjna polska Wigilia
7 Koncert w Újpeszcie
Asia Priszler
8 Obchody Dnia Narodowości w komitacie Veszprém
Hanna Kövesdi
9 Év végi rendezvények Borsodban
Fekete Dénes
10 Dr Konrad Sutarski laureatem nagrody "Pro Cultura Minoritatum Hungariae"
10 Kitüntették Konrad Sutarskit a X. Nemzetiségi Gálán
Ijjas Anna
11 Wigilia w Stołecznym Samorządzie Polskim
11 Karácsonyi osztyatörés Budapesten
Ijjas Anna
12 Noworoczny koncert w "Bemie"
12 Tradycyjna polska Wigilia w XIII dzielnicy
13 Polonijne kolędowanie
13 Smutny przełom 2014/2015 roku

Z ŻYCIA POLSKIEJ SZKOŁY

- 14 Polak, Węgier - dwa bratanki
Kasia Kowalczyk
14 Uczniowie za granicą mają swój wirtualny podręcznik
Magdalena Cedro

CO BYŁO, CO BĘDZIE

- 17 Co było, co będzie

NA GRANICY KULTUR

- 18 Két jó barát - Ijjas Anna beszélget Mitrovits Miklóssal

REFLEKSJE

- 20 Zapomniane słowa
Agnieszka Janiec-Nyitrai

Serce dzwonu

Dźwięk dzwonów towarzyszy człowiekowi w najważniejszych momentach – jest symbolem radości, harmonii, narodzin, ale także ostatecznego pożegnania, ostrzega przed niebezpieczeństwem, bije na alarm, ale i obwieszcza zwycięstwo. We wszystkich kościołach już od ponad pięciu wieków zawsze w południe biją dzwony na pamiątkę zwycięstwa armii Jánosa Hunyadiego nad Turkami pod Belgradem w 1456 roku.

Są dzwonki małe, kieszonkowe, są dzwoneczki pasterskie, które pozwalają odnaleźć owieczkę zagubioną we mgle, są dzwony potężne, których donośny głos rozbrzmiewa w chwilach podniosłych dla narodu - dzwon Zygmunta w Krakowie, czy dzwon św. Wojciecha w Gnieźnie. Niektóre noszą piękne imiona, jak sławny sandomierski dzwon Piotr, najstarszy datowany średniowieczny dzwon w Polsce, zawieszony w 1314 roku.

Najważniejszą częścią dzwonu jest serce. Istotne, by było wykonane z miękkiej kutej stali dobrej jakości, by było dobrze wyprofilowane i właściwie zawieszone. Wtedy będzie pięknie i głęboko dźwięczeć. Wystarczy jednak, by nawet w małym dzwonku ktoś nieopatrznie ruchem dotknął serca, zatrzymał je, przerwał jego trajektorię, a wtedy dzwon wyda dźwięk głuchy, matowy i pozbawiony życia.

Ludzie także przypominają dzwony. Zadbajmy o to, byśmy w nowym roku 2015 mogli dźwięczeć radośnie i harmonijnie, żeby nasze serca były dobrze wyprofilowane i z wartościowej stali, a za serce by chwyciły nas tylko piękne chwile.

Agnieszka Janiec-Nyitrai

Szívből szóló harangszó

A legfontosabb események kapcsán – örömteli és fennkölt pillanatokban, a születés csodájában és a gyász fájdalmában – harangozás kíséri az embert. Veszélyre figyelmeztetnek, riadót jeleznek, győzelmek hírért közvetítik. A templomokban immár több, mint öt évszázada annak emlékére harangoznak délben, hogy Hunyadi János 1456-ban Nándorfehérvárnál győzedelmeskedett a török felett.

Vannak kicsiny harangok: zsebre tehető csengőcskék vagy pásztorcsengettyűk, utóbbiak segítségével a ködben is rá lehet találni az elveszett báránykákra. Akadnak tekintélyes harangok, amelyek zúgó hangja a nemzet számára emelkedett pillanatokban méltóságteljesen visszhangzik – ilyen a krakkói Zsigmond-harang, vagy a gnieźnói Szent Adalbert-harang. Egyes példányok gyönyörű nevet kaptak, mint a híres sandomierski Péter-harang, amely a legrégebbi datumozott középkori harang Lengyelországban: 1314-ben emelték be a helyére.

A harang legfontosabb része a nyelve. Nagyon fontos, hogy ezt kitűnő minőségű lágy fémről készítsék, jó legyen a kialakítása és megfelelően akasszák fel. A harang csak ebben az esetben fog gyönyörű, mély hangon zengeni. Mégis elég akár csak egy kis csengetésben egy ügynök mozdulattal megütni a harang nyelvét, hogy az hirtelen megálljon, megakad ütemes mozgása, és tompa, élettelen hangot ad, majd elnémul.

Az emberek a harangokra hasonlítanak. Gondoskodjunk róla, hogy a 2015-ös új évben kiegyensúlyozott, vidám hangot adjunk, hogy a mi nyelvünk is jól kikovácsolt, értékes fémről készüljön, és csak szép szavakat vegyünk a szánkra.

Janiec-Nyitrai Agnieszka

SPOTKANIE OPLATKOWE W AMBASADZIE RP

Tradycyjnie w tygodniu poprzedzającym święta Bożego Narodzenia - tym razem 13 grudnia - ambasador RP na Węgrzech, pan Roman Kowalski wraz z małżonką oraz kierownik Referatu Konsularnego tej ambasady, pan Andrzej Kalinowski zaprosili przedstawicieli osiadłej na Węgrzech Polonii, w tym także kleru, pełniącego posługę kapłańską na Węgrzech, na przedświąteczne spotkanie opłatkowe, które tym razem poprzedziła uroczystość wręczenia kilku osobom aktu nadania przyznanego przez prezydenta RP Bronisława Komorowskiego polskiego obywatelstwa. Pan Géza Cséby odebrał z rąk ambasadora medal "Pro Patria", przyznany mu przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie.

Słowa modlitwy wygłosił proboszcz Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech, ks. Krzysztof Grzelak SChr., spotkanie muzycznie wzbogacił zespół góralski "Jaworowe skrzypce", a kulinarnie mistrz polskiego jadła, Leszek Cichocki, który też już tradycyjnie okres przedświąteczny spędza na Węgrzech.

(red.fot.B.Pál)

Oplątek w Érd

6 grudnia w Érd odbyło się tradycyjne bożonarodzeniowe spotkanie, zorganizowane przez Samorząd Narodowości Polskiej oraz Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne. Gość, ks. Adam Wołowicz, werbista, po słowach modlitwy opowiedział o polskim zwyczaju dzielenia się opłatkiem - dając część obdarowujemy się wzajemnie miłością, szacunkiem i pamięcią w jedno z Nowonarodzonym.

W imieniu Polsko-Węgierskiego Stowarzyszenia gości przywitała Klára Bazsoné Megyes oraz jej zastępca, Ewa Sebesténé Majchrowska. Obecna była także Władysława Rege Béláné, była przewodnicząca organizacji. Natomiast nowowybrany - chyba najmłodszy wiekowo na Węgrzech Samorząd Polski w składzie: Imre Molnár, Béla Pauer i Roland Szczerba przywitali gości koncertem polskich kolęd we własnym wykonaniu. Na zakończenie wystąpił jeden z najmłodszych Polonusów w Érd, Lorand Szczerba, dając krótki koncert na cytrze.

(inf. wł.)

Wigilijne spotkanie w Tata

11 grudnia w Tata tamtejszy Oddział Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J.Bema na Węgrzech był organizatorem polonijnego spotkania opłatkowego, na które, poza miejscową Polonią oraz "bemowskimi" gośćmi z Esztergomu, przybyły panie: rzeczniczka spraw narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier, dr Halina Csúcs Lászlóné, a także przewodnicząca Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech, Ewa Rónay. Funkcję gospodyni spotkania pełniła prezes tatańskiego oddziału "Bema" - Maria Broś. W miłej atmosferze składano życzenia, przypomniano stare polskie zwyczaje, kosztowano świątecznych potraw i rozmawiano o polonijnych sprawach.

(inf. red. fot. KB)

Mikołajki w Domu Polskim

Tradycyjnie, jak co roku w budapeszteńskim Domu Polskim w duchu św. Mikołaja nasze polonijne dzieci zostały obdarowane prezencikami. Tym razem w niedzielę 7 grudnia w postać świętego biskupa wcielił się Zoltán Danko, który przedstawił dzieciom namalowane przez siebie ilustracje do znanych bajek. Dzieci usłyszały bajkę o bogatej porcelanowej lalce i biednej dziewczynce. Po wierszach, śpiewach i pysznych pączkach dzieci robiły wspólne zdjęcia z Mikołajem.

Program przygotowała i prowadziła s. Anna.

(inf. DP, fot. B. Pál)

Wizyta w Polskiej Parafii

W dniu 14 grudnia w Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech z pierwszą kanoniczną wizytacją przebywał biskup pomocniczy diecezji esztergomo-budapeszteńskiej, ks. György Snell. W tym dniu kilkoro wiernych - przede wszystkim młodzież polonijna - w kościele polskim p.w. Najświętszej Maryji Panny Wspomożycielki Wiernych w Budapeszcie, przystąpiła do sakramentu bierzmowania. Niedziela (przypadająca w tym roku na 14 grudnia), w Kościele zwana jest niedzielą gaudete - „Radujcie się”, od pierwszych słów antyfony na wejście dzisiejszej Mszy Świętej, umieszczonej w mszale. W tę niedzielę rozpoczynają się kwartalne dni modlitw o życie chrześcijańskie rodzin, przypominające nam o obowiązku ustawicznej modlitwy i troski o rodzinę własną i naszych bliźnich.

(red. fot. B. Pál)

DZIEŃ NARODOWOŚCIOWY NA KŐBÁNYA

14 grudnia samorządy narodowości bułgarskiej, greckiej, chorwackiej, polskiej, niemieckiej, ormiańskiej, rusińskiej, serbskiej i ukraińskiej, działające na Kőbánya, zorganizowały w ramach Dnia Mniejszości Narodowych tradycyjne spotkanie przedbożonarodzeniowe, które swą obecnością zaszczylił m.in. burmistrz dzielnicy, pan Róbert Kovács, obecna była też rzecznik narodowości polskiej w ZN Węgier pani Halina Csúcs, członkowie miejscowego SNP. Przygotowano bogaty program artystyczny, a naszą narodowość na scenie reprezentowały dwie bardzo młode kőbányskie Polki, Gabrysia Segesdy i Ania Garai (obie na zdjęciu), które recytowały - jak na okres przedświąteczny przystało - wierszyk o Mikołaju.

(red., fot. Kőbánya)

MARIA BROŚ LAUREATKĄ NAGRODY NARODOWOŚCIOWEJ

18 grudnia w Dniu Narodowościowym na Węgrzech, tradycyjnie przyznawane są nagrody rządowe za wybitne zasługi na rzecz narodowości osiadłych w tym kraju. W tym roku uroczystość odbyła się w peszteńskim Vigadó, a nagrody w imieniu premiera Węgier dziesięciu osobom wywodzącym się z narodowości romskiej, ormiańskiej, polskiej, niemieckiej, greckiej, serbskiej i słowackiej przekazał Minister ds. Zasobów Ludzkich Węgier pan Zoltán Balog.

Laureatką nagrody ze strony polskiej została pani Maria Broś, wieloletnia działaczka polonijna i samorządowa, animatorka polskiej kultury w woj. Komárom, mieszkająca i działająca w Tata, obecnie m.in. prezes miejscowego Oddziału PSK im. J.Bema na Węgrzech.

Wśród gości uroczystości obecny był ambasador RP na Węgrzech pan Roman Kowalski, a także panie: rzecznik narodowości polskiej w ZNW dr Halina Csúcs Lászlóné i przewodnicząca OSP Ewa Rónay. Podczas uroczystości przemawiał również pan Miklós Soltész, sekretarz stanu ds. wyznań, narodowości i kontaktów społecznych w MZL, a całość wzbogaciły występy zespołów romskiego i niemieckiego. Odznaczonej pani Marii Broś gratulujemy tego zaszczytnego tytułu.

(b.)

A NEMZETISÉGEK NAPJA MISKOLCON

Miskolc MJV Önkormányzata 2014. december 18-án köszöntötte a városban működő kilenc nemzetiségi önkormányzat képviselőit, tagjait. A Polgármesteri Hivatal dísztermében Zimán Edvin nemzetiségi referens üdvözölte a megjelenteket, majd Kiss Gábor alpolgármester úr mondott ünnepi beszédet. Ezután elismerések átadására került sor. Minden önkormányzattól névre szóló ajándéksomagot kapott egy-egy olyan személy, aki huzamosabb ideje aktívan tevékenykedik nemzetisége javára. A lengyeleknél ezt a kitüntetést Bárcziné Sowa Halina kapta, aki az előző ciklusban a Miskolci Lengyel Önkormányzat elnöke volt. Csak néhány terület, ahol maradandót alkotott: a katonák emléktábla felállítása, a Romek-emlékoszlop felújítása, számtalan kulturális és sportrendezvény szervezése, Miskolc kapcsolatának kiépítése Limanowa és Tarnów városokkal. Halina, gratulálunk az elismeréshez!

A kulturális műsorban fellépet a Polska Drenka emőd-istvánmajori lengyel hagyományörző együttes. A lengyel blokk után a magyar karácsonyi dalokat már együtt énekelte velük a közönség. Nagy sikerük volt! Itt meg kell köszönnöm Kiss Lászlónének, Emőd város aljegyzőjének a segítségét, aki biztosította az együttes szállítását a rendezvényre.

A rendezvény fogadással ért véget, majd elköszönéskor ünnepi jókívánságainkat mondtunk egymásnak. Köszönjük szépen a város vezetésének ezt a szép délutánt!

Fekete Dénes

NEMZETISÉGEKÉRT DÍJAT KAPOTT BROŚ STANISŁAW WOJCIECHNÉ

„A kettős identitásban lelki és szellemi tartalék van, amire szüksége van Magyarországnak és a magyar kultúrának” – fogalmazott Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a Nemzetiségekért díjak átadásán 2014. december 18-án, a Pesti Vigadóban.

Az elismerést minden évben azok a személyek, szervezetek vagy nemzetiségi önkormányzatok vehetik át, akik, illetve amelyek példaértékű munkát végeztek a magyarországi nemzetiségek érdekében közéleti, oktatási, kulturális, egyházi, tudományos területen vagy a tömegtájékoztatásban, illetve a gazdasági önszerveződésben.

Idén tíz személy, illetve egyesület vehette át, köztük Broś Stanisław Wojciechné aki „a magyarországi lengyel nemzetiség érdekében végzett sokoldalú munkájáért” részesült az elismerésben. Gratulálunk

szerk.

fot. Emberi Eroforrasok Miniszteriuma

Wigilijne spotkanie dla seniorów w Domu Polskim

17 grudnia odbyło się tradycyjne wigilijne spotkanie dla seniorów, zorganizowane przez Stowarzyszenie św. Wojciecha oraz Polską Parafię Personalną.

Dzieląc się opłatkiem i życzeniami obdarowywaliśmy się wzajemnym szacunkiem i radością bycia razem, tak jak miało to miejsce w Domu Polskim w latach 30. Były z nami najstarsze nasze seniorki: Julia Koziorowska i Edyta Molnár. Spotkanie odbyło się przy stole zastawionym tradycyjnymi, polskimi potrawami. Dziękujemy wszystkim, którzy pomogli w przygotowaniach, a także sponsorom: Konsulowi Ambasady RP, Samorządowi Narodowości Polskiej: XIII, XIV i VIII dzielnicy.

(inf. SKP)

Szolnoki lengyel karácsony

Nem mindennapi eseménynek lehetnek tanúi azok, akik késő délután kísérták a szolnoki Kossuth térre december 13-án. Akkor ugyanis már javában hangoltak a Lengyelországból érkezett Hevenement rézfúvós zenekar tagjai, hogy a téren felállított karácsonyfa előtt ünnepi dalokkal szórakoztassák a hideg decemberi időben összegyűlt szép számú közönséget.

A fellépőket Szerencsés Martyna követte, a Liszt Ferenc Zeneakadémia egykori hallgatója, akit az Illangó együttes tagjaként is ismerhetünk – hangjával ő is közelebb hozta az ünnepi hangulatot. Hamarosan meggyulladt a harmadik gyertya a Kossuth téri adventi koszorún, jelezve a karácsony közeledtét.

Az ünnepség ezután a Szent József-templomban folytatódott, ahol lengyel karácsonyi énekek hangzottak el, megintcsak a Hevenement együttes közreműködésében, Szerencsés Martyna pedig magyar karácsonyi dalokat énekelt. Jacek Bolski atya celebrálta a kétnyelvű misét, amelyen szintén aktívan részt vett a zenekar.

Ezután ünnepi vacsorára került sor a Verseghe Ferenc könyvtárban. Az egybegyűlteket Bátori Zsolt, a szolnoki Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat elnöke köszöntötte. Budai Annamária, a lublini egyetem hallgatója megismertette a hallgatóságot a lengyel karácsonyi hagyományokkal, a meghívott vendégek pedig az ünnepi ételekkel ismerkedtek.

Sor került a talán legismertebb lengyel karácsonyi tradícióra is: az osztatörésre. Jacek Bolski atya, aki később harmonikájával csatlakozott a Hevenement együttes ünnepi műsorához, megáldotta és megszentelte a négyszögletű vékony osztalapocskákat. Kezdetét vette az ünnepség fénypontja, mindenki jókívánságokat adott és kapott, majd letelepedett az asztalhoz, hogy folytassa a baráti beszélgetéseket. A háttérben a Hevenement muzsikált, az idő múlásával pedig alkalmi kórus is alakult köréjük a lelkes közönségből.

A szolnoki lengyelség ismét méltó módon várta az ünnepet, ideje csatlakozni hozzájuk!

Ijjas Anna, fot. IA

Szolnok: tradycyjna polska Wigilia

13 grudnia do biblioteki im. Ferenc Verseghe Samorząd Narodowości Polskiej oraz Klub Polsko-Węgierski w Szolnoku zaprosili miejscową Polonię, wśród której obecna była rzecznik narodowości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier, dr Halina Csúcs Lászlóné, na "Tradycyjną Polską Wigilię". W bogatym programie znalazło się m.in. zapalenie świeczki adwentowej na placu Kossutha, gdzie przy sporym zainteresowaniu przechodniów również rozbrzmiewały polskie i węgierskie kolędy w wykonaniu zespołu Hevenement z Mielca oraz Martyny Szerencsés (po matce Polki), absolwentki Akademii Muzycznej im. Franciszka Liszta. Następnie odbyła się świąteczna, polsko-węgierska msza święta w kościele p.w. św. Józefa, a po niej spotkanie na wzór staropolskiej wieczerzy wigilijnej z opłatkiem, okolicznościowymi wystąpieniami, życzeniami i kolędowaniem. Polskie tradycje, zwyczaje bożonarodzeniowe przedstawiła Annamaria Budai. Kolędy węgierskie wykonała Martina Szerencsés, a także odbył się występ mieleckiego zespołu Hevenement. Funkcję gospodarza pełnił i nad całością czuwał przewodniczący SNP w Szolnoku Zsolt Bátori.

(b.)

Koncert w Újpeszcie

29 listopada SNP w Újpeszcie wraz z przedstawicielami mniejszości niemieckiej i słowackiej zorganizował w Domu Kultury im. Endre Adyego w IV dzielnicy Adwentowy Festiwal Chórów. Na początku odegrane zostały hymny Unii Europejskiej i Węgier. Świeczkę na wieńcu adwentowym zapalił György Priszler, a program rozpoczęła Natalia śpiewając arie operetkowe w językach ich autorów. Na zakończenie zaśpiewała po polsku pieśń „Ojczyzna ma”, która bardzo wzruszyła nas, Polaków, tęskniących nieraz za krajem. Natalka jest Polonuską, ma ojca Polaka, a mamę Węgierkę. To młoda, dobrze zapowiadająca się artystka operowa. Życzymy jej powodzenia w karierze artystycznej.

Następnie wystąpiły chóry organizatorów. Polaków reprezentował chór św. Kingi, którego występ bardzo się publiczności podobał. Na zakończenie wszyscy razem śpiewali.

Asia Priszler

OBCHODY DNIA NARODOWOŚCI W KOMITACIE VESZPRÉM

A Nemzetiségek Napja Veszprém vonzaskörzetében

December 18-án délután immár 8. alkalommal rendezték meg a Nemzetiségek Napját Veszprém vonzaskörzetében. E rendezvényt minden évben más településen tartják meg. Jelen alkalommal a Bakony közeli Városlőd hangulatos művelődési háza biztosította a helyszínt. A négy nemzetiség – roma, német, szlovák és lengyel – részvételével zajló rendezvényen az első pillanattól fogva érezni lehetett a szervezők törekvését: magas színvonalat akartak biztosítani, hogy vendégeik jól érezzék magukat. A finom falatok elfogyasztása után igen érdekes programot nézhettünk végig.

A program hivatalos részeként Városlőd polgármestere, Cselényi István mondott beszédet, illetve a helybéli nemzetiségek javára végzett munkájuk révén az arra érdemesek átvehették az idei nemzetiségi díjakat. A mi jelöltünk Renata Winerowicz-Papp volt, aki a legutóbbi önkormányzati ciklusban a veszprémi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat elnöki tisztét töltötte be.

A művészeti program az egyes nemzetiségeket képviselő fellépők bemutatóiból állt össze. Megnézhettük néptáncaikat, különfajta énekes számaikat, kiváló együttesek fellépéseit. Mindegyik nemzetiség igyekezett érdekfeszítő módon közvetíteni saját kultúrája egy kis darabkáját. A veszprémi polóniát a mi díjazottunk által vezetett ifjúsági énekes-hangszeres együttes képviselte. A nézőtérén összegyűlteknél kolendák-ból és rövid versekből álló karácsony ünnepi programot mutattak be.

A gazdag műsorhoz néprajzi bemutató is társult: az egyes nemzetiségek olyan eszközöket, használati és dekorációs tárgyakat állítottak ki, amelyekkel kizárólag az ő kultúrájukban lehet találkozni. A műsor 18 óra tájban ért véget, de a kisebbségeink tagjai között (a szervezők által felszolgált különböző finom ételek fogyasztása közben) élénken zajló társalgások arról tanúskodtak, hogy jól érezzük magunkat egymás társaságában, és kíváncsiak vagyunk „testvéri” országainkkal kapcsolatos tapasztalatainkra.

18 grudnia po południu już po raz ósmy z kolei odbyły się obchody Dnia Narodowości w komitacie Veszprém. Impreza ta co roku organizowana jest w innej miejscowości. Tym razem miejsca użyczył jej przytulny dom kultury w bakońskim Városlőd.

Na imprezie, w której udział wzięły 4 narodowości: Romowie, Niemcy, Słowacy i my, Polacy, od początku dała się zauważyć troska organizatorów o jej wysoki poziom i o to, by goście dobrze się na niej czuli. Po smacznym poczęstunku mogliśmy obejrzeć bardzo ciekawy program.

Jego część oficjalną stanowiły przemówienie wójta Városlődu, Istvána Cselényi oraz wręczenie dyplomów osobom zasłużonym w pracy dla mieszkających na naszym terenie narodowości. Naszą laureatką była Renata Winerowicz-Papp, która w ostatnim cyklu wyborczym pełniła funkcję przewodniczącej Samorządu Narodowości Polskiej w Veszprém.

Na program artystyczny składały się występy przedstawicieli poszczególnych narodowości. Mogliśmy zobaczyć ich tańce ludowe, różnego rodzaju popisy wokalne, występy atrakcyjnych zespołów. Każda narodowość próbowała w ciekawy sposób przekazać fragment swojej kultury. Polonię z Veszprém reprezentował młodzieżowy zespół wokalnie-instrumentalny prowadzony przez naszą laureatkę. Przedstawili oni zgromadzonej widowni program złożony z kolęd i krótkich wierszy o świętach Bożego Narodzenia. Bogatemu programowi imprezy towarzyszył też pokaz etnograficzny: poszczególne narodowości prezentowały narzędzia, przedmioty użytkowe i dekoracyjne typowe dla swojej kultury oraz specjalny swojej kuchni. Program dobiegł końca około godziny 18, ale żywe rozmowy między mniejszościami, towarzyszące spożywaniu smacznego dań serwowanych przez organizatorów, świadczyły o tym, że dobrze czujemy się w swoim towarzystwie i ciekawi jesteśmy swoich doświadczeń z życia w kraju „bratanków”.

Hanna Kövesdi

ÉV VÉGI RENDEZVÉNYEK BORSODBAN

A Miskolc Városi Sportiskola Nonprofit Közhasznú Kft., valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Úszó Szövetség 2014. november 29-30-án rendezte meg a Miskolci Kemény Dénes Városi Sportuszodában a XX. Testvérvárosok Kupát, illetve XXVII. Dr. Bitskey Zoltán Nemzetközi Úszó Emlékversenyt. Hazánkban 16 klub volt jelen, de további 5 országból is érkeztek csapatokat Miskolcra. Ukrajnából Ungvárról, Szlovákiából Kassáról és Mihalovcéról, Lengyelországból Katowicéből, Romániából Nagyváradról és Marosvásárhelyről, Finnországból pedig Tamperéből érkezik küldöttség a kétnapos megméretésre. 30 versenyszámban mérik össze tudásukat a résztvevők. A katowicei csapat trénera Adam Rogowski elmondta, hogy nyolc - 15-17 év közötti - versenyzővel érkeztek és mindent beleadnak, hogy jól szerepeljenek.

Múcsony Nagyközség Lengyel Nemzetiségi Önkormányzata november 29-én tartotta András napi rendezvényét a település szépen feldíszított Művelődési Házában. A megjelenteket Widomskiné Novák Mária elnök köszöntötte, majd ismertette az önkormányzat gazdag és változatos éves munkáját. A kulturális műsorban a település össze oktatási intézményének tanulói felléptek. A vacsorát követően zene, tánc, tombola volt a program késő estig. A rendezvényen szép számmal megjelentek a megye Települési Lengyel Önkormányzatainak képviselői.

A Miskolci Lengyel Önkormányzat delegációja - Limanowa város polgármesterének meghívására - december 12-14 között részt vett a város határában 100 évvel ezelőtt lezajlott, a Monarchia csapatainak győztes csatájára emlékező rendezvénysorozaton. A három nap alatt több, a témával foglalkozó kiállítást nyitottak meg, hagyományörzők mutatták be a korabeli katonák öltözeteit, fegyvereit, hadijáték keretében felelevenítették egy csatajelenetet, majd koszorúzásokra került sor a katonai temetőben. A népes magyar katonai delegációt Hende Csaba honvédelmi miniszter úr vezette.

December 17-én a Katowicei Zeneművészeti Szakközépiskola diákjai érkeztek Miskolcra. A 18 fős csoportot Fejér Zsolt úr a Miskolci Bartók Béla Zenei Szakközépiskola igazgatója és Dr. Varga László úr zenei igazgatóhelyettes fogadta. Magyarországi koncertkörútjuk során Budapesten, Szegeden és Kecskeméten léptek fel. Délután a diákok nagyszerű koncertet adtak a Zenepalota dísztermében. A vacsora után azzal köszöntek el egymástól az intézmények vezetői, hogy a testvérvárosi kapcsolatokon belül tovább folytatják az együttműködést.

Fekete Dénes

DR KONRAD SUTARSKI LAUREATEM NAGRODY "PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE"

7 grudnia w Instytucie Kultury Węgierskiej w Budapeszcie podczas dorocznej gali narodowościowej, w tym roku zorganizowanej po raz dziesiąty, wręczono dziesięciu osobom, wywodzącym się z kręgów narodowościowych, a wnoszącym duży wkład w kulturę Węgier, medale "Pro Cultura Minoritatum Hungariae". W tym roku ze strony polskiej (czwartym w historii) laureatem tej nagrody został dr Konrad Sutarski, pisarz, poeta, współtwórca polskiej samorządności na Węgrzech, były przewodniczący OSP, były dyrektor Muzeum i Archiwum WP, założyciel i były redaktor naczelnny miesięcznika "Polonia Węgierska", a także były polski dyplomata na Węgrzech. Podczas koncertu galowego dwie młode przedstawicielki naszej narodowości - obie związane ze Szkołą Polską na Węgrzech: Weronika Krajewska i Laura Benczes (po polsku i węgiersku) recytowały wiersz Konrada Sutarskiego pt. "Powitanie Budapesztu".

Z radością informujemy, że laureatem tegorocznej nagrody została obchodząca w tym roku 20-lecie istnienia redakcja telewizyjnego magazynu "Rondó", audycji, w której emitowane są także materiały poświęcone naszej narodowości. W imieniu redakcji medal odebrała jej szefowa, Elektra Agardi.

Laureatom gratulujemy.

(b. fot. Z. Nyitrai)

Kitüntették Konrad Sutarskit a X. Nemzetiségi Gálán

Konrad Sutarski is átvehette a Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjat a X. Nemzetiségi Gálán. A magyarországi kisebbségek kultúrájért járó elismerést tíz közművelődési szakember, illetve közösség kapta meg a Budai Vigadóban rendezett ünnepélyen december 7-én.

A Nemzeti Művelődési Intézet jogelődje által 2005-ben alapított kitüntetést minden évben azok kapják meg, akik kiemelkedő munkát végeznek a magyarországi kisebbségek javára: megőrzik, ápolják a hagyományokat. A díjazottak egy ginkó biloba levelet, az összetartozás jelképét ábrázoló emléklappal és díszoklevéllel gazdagodtak.

Dr. Deák Imre, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Nemzetiségi és Civil Társadalmi Felelős Helyettes Államtitkára köszöntőjében szimbolikusnak nevezte az összejeövetel idejét, hiszen 1995-ben a magyar kormány december 18-át a nemzetiségek napjává nyilvánította. „Ezek a díjak nemcsak a díjazottak több évtizedes munkássága, vagy az intézmény előtti főhajításul szolgálnak, hanem egyidejűleg a megcélzott közösségeknek is szólnak” – jelentette ki Deák Imre, aki Goethétől idézett verset: „... nem sejteti-e dalom, hogy egy, s mégis kettős vagyok?”, e sorokat a nemzetiségeinkben rejlő kettősség jelképéhez hasonlította, „hiszen nemzetiségeink egyszerre lehetnek hű tagjai nemzetiségi közösségeinknek s ezzel együtt értékes polgárai nemzetünknek.”

Beke Márton, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Közművelődési Főosztályának vezetője hangsúlyozta: minden magyarhoz jusszon el mindaz a kulturális érték, amelyre méltón vagyunk büszkének, valamint minél többen vehessenek részt ennek a kultúrának a megújításában és megélésében nap mint nap. E kulturális örökség hordozói pedig váljanak minden város társadalmi fejlődésének motorjává. Az advent kapcsán az egymás felé fordulást emelte ki, ami fontos feladat lehet, amikor a nemzetiségeket ünnepeljük. Arra biztatott, lássuk meg egymásban, ami különbözővé, de egyben sokszínűvé tesz minket, ám azt is, ami azonos bennünk. Miben vagyunk különbözőek, és miben azonosak? Azonosak vagyunk magyarságunkban és az egymás felé fordulásban, nemzetiségünkben pedig különbözőek. Az egymás felé fordulás adjon nekünk minél több örömet, a közelgő évvégi számadásnál visszatekintve pedig gazdag évet zárjunk.

A díjátadás után pazar gálaműsor következett, amelyben tizenkét nemzetiség képviseltette magát: horvát, szlovén, román, ukrán, görög, örmény, német, szerb, szlovák, bolgár és roma. Gyönyörködhattunk néptáncokban és népdalokban. A lengyel nemzetiséget maga Konrad Sutarski képviselte, aki felolvasta egy versét.

Ijjas Anna

fot. Nyitrai Z.

WIGILIA W STOŁECZNYM SAMORZĄDZIE POLSKIM

Podobnie jak w przypadku innych nowowybranych samorządów polskich, również i nowi radni Stołecznego Samorządu Polskiego nie mieli łatwej sytuacji: w ciągu bardzo krótkiego czasu trzeba było poczynić skomplikowane kroki administracyjne, wdrożyć nowe przepisy, aby samorząd mógł rozpocząć swoją działalność, a jednocześnie trzeba było zadośćuczynić wszystkim tym, którzy oczekiwali już konkretnych imprez, organizowanych tradycyjnie pod koniec roku. Jedną z nich było spotkanie wigilijne, które odbyło się 14 grudnia w Sali teatralnej przy ulicy Akadémia. Tym razem radni przywołali dawne tradycje sprzed lat, kiedy Stołeczny Samorząd Polski wraz z Polskim Stowarzyszeniem Kulturalnym im. Józefa Bema organizował wspólną polonijną Wigilię. Na spotkanie przybyło bardzo wielu przedstawicieli Polonii, sala wypełniona była po brzegi, a swoją obecnością zaszczyli je także Roman Kowalski, ambasador RP w Budapeszcie, konsul Andrzej Kalinowski, dr Halina Csúcs Lászlóné, rzecznik mniejszości polskiej w Zgromadzeniu Narodowym Węgier oraz Ewa Rónay, przewodnicząca Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego na Węgrzech, a polskie duchowieństwo reprezentował proboszcz Polskiej Parafii Personalne, ksiądz Krzysztof Grzelak SChr i ksiądz Marek Wojtonis.

W oficjalnej części spotkania wystąpiła góralska kapela ludowa „Jaworowe skrzypce”, która swoimi przygrzywkami, kolędami umilała także czas wspólnej wieczerzy wigilijnej i rozmów. Wieczere przygotował znany już od kilku lat Leszek Cichocki, który wspaniale przyrządzonymi polskimi specjałami przybliżył obecnym „kraj lat dziecińczych” i przywołał polskie nastroje.

W świątecznie udekorowanej sali z suto nakrytym stołem spotkały się osoby z różnych środowisk polonijnych. I jeszcze raz okazało się, że Boże Narodzenie to takie święta, kiedy łatwiej jest nam odłożyć na bok niesnaski, kiedy łatwiej nam o porozumienie i dobre słowo. Zachowajmy to porozumienie i dobre słowa także w dni powszednie!

APOLKA, fot. B. Pál

Karácsonyi ostyatörös Budapesten

Hagyományos lengyel ostyatörésre került sor december 14-én, Budapest V. kerületében, ahol ezúttal a Fővárosi Lengyel Önkormányzat és a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület rendezte az ünnepélyt. Az eseményen részt vett Roman Kowalski, Lengyelország rendkívüli meghatalmazott nagykövete, dr. Csúcs Lászlóné Halina, az Országgyűlés lengyel nemzetiségi szóvivője és Katarzyna Sitko, a budapesti Lengyel Intézet igazgatója. Az este hangulatát a Jaworowe Skrzypce górál együttes népviseletbe öltözött tagjai adták meg népdalaikkal.

A gazdagon feldíszített színházterem zsúfolásig megtelt, amikor dr. Várnai Dorota, a Százéves Lengyel Önkormányzat vezetője és Eugeniusz Korek, a Bem József Kulturális Egyesület elnöke a színpadra lépett, hogy megkezdje az ünnepséget.

A karácsonyi jókívánságokat követően Marek Wojtonis atya rövid részletet olvasott fel a Bibliából Krisztus születéséről, majd mindenkinek áldott és kegyelemteljes ünnepeket kívánt, és szentelt vízzel meghintette az ostyalapokat.

Elérkezett az ostyatörés ideje, amikor mindenki egy kis darabot letört a másik ostyalapjából, és áldott karácsonyt, valamint boldog újévet és minden jót kívánt társának, szomszédjának, ismerősének, barátjának vagy egyszerűen csak az ünnepségen valamelyik résztvevőnek. Ezek után valamennyi vendég az asztalokhoz járult és kedvére válogathatott az ott sorakozó lengyel finomságok – gołąbki, pierogi és társaik – közül. S míg a Jaworowe Skrzypce újfent rázendített, ezúttal karácsonyi kolendákra, a termet belengte a karácsonyra való izgatott várakozás és a baráti hangulatú beszélgetések légköre.

Ijjas Anna

Noworoczny koncert w "Bemie"

10 stycznia, w sobotnie popołudnie w salonie Polskiego Stowarzyszenia Kulturalnego im. J.Bema w Budapeszcie odbył się uroczysty koncert noworoczny, dedykowany Polonii i jej węgierskim przyjaciółom przez wieloletnią członkinię stowarzyszenia, inicjatorkę i sponsorkę wydarzenia, Marylę Filó. Z bardzo szerokim repertuarem, od arii operowych poprzez operetkę do pieśni polskich, wystąpiła młoda, bardzo ładna i znakomicie zapowiadająca się śpiewaczka, Natalia Tużnik - po ojcu Polka, po matce Węgierka, mieszkająca w Budapeszcie. Młoda artystka, której koncert został przyjęty bardzo dobrze - kilkakrotnie bisowała - w bieżącym roku kończy średnią szkołę muzyczną i wybiera się do konserwatorium muzycznego. Fragmentów występu Natalii Tużnik, a także rozmowy z nią

można było słuchać w wyemitowanym 17 stycznia (873 kHz i www.mediaaklikk.hu) radiowym "Magazynie polskim" oraz w telewizyjnym programie "Rondó". Podczas koncertu Natalii towarzyszył przy fortepianie Kornél Horváth. Sobotni koncert był już drugim występem śpiewaczki przed polonijną widownią - po raz pierwszy w ubiegłym roku, również za sprawą Maryli Filó, wystąpiła ona w budapeszteńskim Domu Polskim.

(b.)

Hagyományos lengyel karácsony a XIII. kerületben

Budapest XIII. kerületének Lengyel Nemzetiségi Önkormányzata 2014. december 12-én tartotta hagyományos lengyel karácsonyát. A rendezvény előkészületei során többek között gasztronómiai feladatokat végeztünk. Saját tudásunk alapján válogattunk ki a régióként változó hagyományos lengyel karácsonyi ízekből 12 fogást, majd elkészítettük ezeket a kerületi lengyel nemzetiséghez tartozó lakosokkal. Az elkészült ételek között szerepelt: sledź z burakami (ruszlis céklasaláta), czerwony barszcz (füstölt ízű savanyú cékla-leves), bigos (lengyel húsos káposzta), ryba po grecku (ún. „hal görög módra”, répás halsaláta), lengyel sonkás szendvicsek és még sok más finomság.

A eseményt 14 nappal korábban meghírdettük a www.lengyel13.hu weboldalunkon. A rendezvényen külön meghívásra részt vettek a Lengyel Fővárosi Önkormányzat képviselői, a XII. kerületi Lengyel Önkormányzat elnöke, A Lengyel Templom plébánosa, A Szent Kinga kórus képviselője, A Szent László Egyesület tagjai és más rangos vendég.

A rendezvény 18 órakor kezdődött a 2014. évi közmeghallgatással. Ezután a plébános megáldotta az ostyákat, és lengyel hagyomány szerint ostyatorésre került sor a vendégek között. Míg zajlott a közös társalgás és az ételek elhelyezése az asztalokon, elkezdődött a Cosa Polska koncertje. A zenei műsort nagy érdeklődéssel fogadták a vendégek, mivel sok olyan lengyel nyelvű dal is elhangzott, amit mindenki ismert.

A rendezvény látogatottsága a várakozásnak megfelelően alakult. Több mint 40 vendég vett részt ezen az eseményen.

(inf. XIII ker.)

TRADYCYJNA POLSKA WIGILIA W XIII DZIELNICY

12 grudnia w XIII dzielnicy Budapesztu odbyła się wspólna polska tradycyjna Wigilia. Na zaproszenie nowo wybranego SNP tej dzielnicy, na którego czele stoi teraz przewodniczący Márton Stanisław Lázár, przybyło ponad 40 osób. Spotkanie rozpoczęło się łamaniem opłatkiem, który został poświęcony przez proboszcza Polskiej Parafii ks. Krzysztofa Grzelaka, SCh. Goście mogli spróbować tradycyjnych polskich potraw wigilijnych, szczególnie smaczny był bigos i ryba po grecku. Jednak nie była to tylko uczta dla ciała – przybyli mogli wysłuchać koncertu grupy „Cosa Polska” w międzynarodowym, także polskim składzie (wywiad z liderem grupy, Robertem Dakowiczem, zamieściliśmy w nr. 211/2013 „Polonii Węgierskiej”). Koncert przekształcił się we wspólne śpiewanie, co zintegrowało polskich i węgierskich gości. Spotkanie było niezwykle udane, a przybyli zostali także „wywianowani” na drogę, by mogli poczęstować członków swoich rodzin polskimi specjałami.

(red.)

POLONIJNE KOLĘDOWANIE

11 stycznia w Święto Chrztu Pańskiego – podobnie jak co roku - odbyło się wspólne polonijne kolędowanie. Po mszy świętej w budapeszteńskim Kościele Polskim Chór pw. św. Kingi (na zdjęciu) pod dyktando Szilvesztra Rostettera, wykonał koncert kolęd, a następnie na zaproszenie Stowarzyszenia Katolików polskich p.w. św. Wojciecha odbyło się spotkanie w Domu Polskim.

(inf. red.fot.B.Pál)

Smutny przełom 2014/2015 roku

Przełom 2014 i 2015 roku okazał się niezwykle smutny dla polskiego życia kulturalnego, społecznego i politycznego.

24 grudnia odszedł po długiej chorobie znakomity reżyser i scenarzysta Krzysztof Krauze. Do jego najważniejszych dzieł filmowych można zaliczyć głośny „Dług” (1999), odkrywający drapieżną stronę polskiej transformacji ustrojowej, „Mój Nikifor” (2004) z brawurową rolą Krystyny Feldman, opowiadający o malarzu-prymitywiście Nikiforze Krynickim oraz ostatni, mający swoją premierę w roku 2013, film „Papusza” o romskiej poetce Bronisławie Wajs.

Dwa dni później, 26 grudnia, zmarł w swoim domu w Bostonie Stanisław Barańczak, wybitny tłumacz, eseista i poeta, żyjący od początku lat 80. na emigracji w Stanach Zjednoczonych. Do historii translatoryki przejdą jego kongenialne, nowoczesne przekłady utworów Szekspira, ale także tłumaczenie „Trenów” Jana Kochanowskiego na język angielski (we współpracy z noblistą Seamusem Heanym).

4 stycznia zmarł prof. Edmund Wnuk-Lipiński, socjolog i pisarz, który czynnie uczestniczył w polskim życiu społecznym komentując zmiany, do których doszło po roku 1989.

7 stycznia polska kultura straciła bezpowrotnie jednego z najoryginalniejszych prozaików XX wieku, Tadeusza Konwickiego (na zdj.). Zasłynął m.in. jako autor powieści „Mała Apokalipsa”, autor scenariusza do filmu „Faraon” (1965) czy „Lawa” na podstawie „Dziadów” (1989) Adama Mickiewicza, który również wyreżyserował.

9 stycznia zmarł Józef Oleksy, przewodniczący Rady Ministrów w latach 1995-1996, marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wieloletni działacz Sojuszu Lewicy Demokratycznej.

Red. fot. PAP

A 2014/2015-ös év szomorú fordulója

A lengyel kulturális, társadalmi és politikai élet számára igen szomorúnak bizonyult a 2014-es és 2015-ös év fordulója.

December 24-én hosszas betegséget követően elhunyt a kitűnő rendező és forgatókönyvíró, Krzysztof Krauze. Legjelentősebb filmes munkái közé tartozik az Adósság (1999), amely lerántja a leplet a lengyel rendszerváltás kegyetlen oldaláról; Az én Nikiforom (2004) Krystina Feldman bravúros szereplésével a naiv festőművészről, Nikifor Krinickiről; végül a 2013-ban bemutatott Papusza a cigány költőnőről, Bronisława Wajsról.

Két nappal később, december 26-án bostoni otthonában meghalt Stanisław Barańczak, a kitűnő műfordító, esszéista és költő, aki a 80-as évek elejétől élt emigrációban az USA-ban. A műfordítás-irodalomtörténet részét fogják képezni zseniális, újszerű Shakespeare fordításai csakúgy, mint Jan Kochanowski Siratóénekeinek angolra fordítása (melyet a Nobel-díjas Seamus Heaney-jel közösen végzett).

Január 4-én elhunyt Edmund Wnuk-Lipiński professzor, író és szociológus, aki aktívan részt vett a lengyel közéletben, kommentálta az 1989 után bekövetkező változásokat.

Január 7-én a lengyel kulturális élet elvesztette egyik legeredetibb XX. századi prózaíróját, Tadeusz Konwickit. Olyan munkái révén vált híressé, mint pl. Kis Akropolisz című regénye, az 1965-ös Faraó vagy az 1989-es Láva című film forgatókönyvírója (utóbbi film – melynek egyúttal rendezője is volt – Adam Mickiewicz Ősök című műve alapján készült).

Január 9-én elhunyt Józef Oleksy, a Lengyel Köztársaság Szejmjének volt elnöke, aki 1995-1996-ban a miniszterelnöki tisztelet is betöltötte, és éveken át a Lengyel Baloldali Szövetség (SLD) aktív politikusaként ténykedett.

szerk.

"Polak, Węgier - dwa bratanki..."

„Polak Węgier dwa bratanki...” mówią. I mówią to często i z pełnym przekonaniem. A do mnie pewnego dnia dotarło, że nie do końca wiem, dlaczego. I zrodził się we mnie wstyd zmieszany z wielką ciekawością. Szybko odkryłam, że język zdecydowanie nie jest przyczynkiem braterstwa. Wiedziałam, że wiąże się ono ze wspólną historią. Ale czy tylko? Nas, Polaków, historia połączyła z wieloma narodami, a jednak żadnego z nich nie nazywamy braćmi.

Dlatego, gdy tylko nadarzyła się ku temu okazja, postanowiłam wyjechać na Węgry. A okazja nadarzyła się wspaniała. W okolicach lipca skończyłam studia. Dostałam tytuł nauczyciela języka polskiego jako obcego i drugiego. Zbuntowana przeciwko schematom, w jakie często nieświadomie, starają się wpełchnąć młodych, spakowałam walizkę i wyjechałam na praktyki do Polskiej Szkoły. Przyznaję, że na początku trochę się denerwowałam, obcy kraj, zupełnie obcy ludzie i ja jedna sama, bez zapewnionego miejsca do spania.

Na miejscu spotkałam się jednak ze wspaniałym przyjęciem. Po kilku dniach czułam się tak, jakbym nigdy nie opuszczała domu, byłam po prostu u siebie. Do Budapesztu przyjechałam na początku października. Miałam szczęście, bo już tydzień później szkoła, w której odbywałam praktyki, obchodziła swoje 10-lecie. Mniej więcej w tym samym czasie przeprowadzane były wybory samorządowe. Zostałam więc wciągnięta, zupełnie przypadkowo, w wir ważnych wydarzeń. Pozwoliło mi to przyjrzeć się niejako od środka, ale nadal pozostając z boku, jak działa Polonia, jakie posiada struktury oraz, co było dla mnie szczególnie istotne jako dla początkującej nauczycielki, doświadczyć, jak wygląda nauka języka polskiego.

Moja „działalność” nie ograniczyła się jedynie do Budapesztu. Miałam również kilkakrotnie możliwość odwiedzenia innych placówek. Dało mi to możliwość porównania obrazu, jakim karmili nas w trakcie studiów z zastaną rzeczywistością. Co wydało mi się szczególnie zaskakujące, ale jednocześnie godne podziwu, to aktywność Polonii. Przez krótki okres 3 miesięcy miałam okazję uczestniczyć w wielu spotkaniach i wydarzeniach, w tym również w spotkaniu opłatkowym. Okres Adwentu przynosi szczególnie rodzinną atmosferę, którą wyczuć można było również tam.

Zauważyłam, że Polacy na Węgrzech działają aktywnie i starają się jakoś podtrzymać, a może budować, to polsko-węgierskie braterstwo. Czego mi jednak zabrakło, to obecność młodych, studentów, absolwentów. Uważam, że podtrzymywanie polskości jest niezwykle istotne, również dla budowania międzynarodowych więzi. Dlatego apel do Młodych: aktywizujcie się! Jesteście potrzebni do podtrzymywania tej polsko-węgierskiej więzi. Osobiście mam nadzieję, że moje poszukiwania jeszcze się nie zakończyły i szybko się nie zakończą.

Z tego miejsca chciałam podziękować wszystkim tym, którzy w znaczącym stopniu przyczynili się do tego, że czas spędzony na Węgrzech był czasem niezapomnianym i pełnym doświadczeń. Mam nadzieję, że jeszcze kiedyś się zobaczymy. Wszystkiego dobrego!!!

Kasia Kowalczyk

Uczniowie za granicą mają swój wirtualny podręcznik

Od września pierwszoklasiści w Polsce korzystają z darmowego elementarza przygotowanego przez rząd. Nieco dłuższy staż ma inna rządowa publikacja - skierowany do polskich uczniów za granicą internetowy podręcznik "Włącz Polskę". Zawierająca prawie tysiąc modułów pomoc naukowa pozwala na samodzielne stworzenie online podręcznika dopasowanego do poziomu zaawansowania i stopnia wiedzy ucznia.

Uczniowie i nauczyciele z całego świata mogą pobrać darmowy podręcznik ze strony włączpolske.pl. Znajdą tam pakiety do nauki języka, literatury, geografii, historii. Można je dowolnie łączyć, w zależności od wieku i poziomu zaawansowania ucznia. Materiały są nieodpłatne i dostępne dla każdego, a serwis nie wymaga logowania.

Podręcznik "Włącz Polskę" może być wykorzystywany w szkołach, a także w edukacji nieformalnej, nauczaniu domowym.

- Materiały przygotowane w ramach podręcznika internetowego są zgodne z podstawą programową dla uczniów polskich uczących się za granicą i przeznaczone są dla uczniów migrujących o zróżnicowanym zakresie wiedzy i znajomości języka polskiego - mówi Polskiej Agencji Prasowej Grzegorz Cześniak z Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG). Według niego, materiały nie są z zasady przeznaczone dla

Z ŻYCIA SZKOŁY POLSKIEJ

uczniów, dla których język polski jest językiem obcym, chociaż materiały są również wykorzystywane do prowadzenia zajęć z dziećmi urodzonymi za granicą.

Własny podręcznik może stworzyć każdy, kto chce doskonalić znajomość polskiego i podnosić poziom wiedzy o kraju. Jego tworzenie należy rozpocząć od wybrania odpowiedniej kategorii wiekowej: od 5 do 9 lat, od 10 do 13 lub 14 i więcej. Następnie wybieramy przedmiot i poziom zaawansowania językowego. Wybrane pakiety można dowolnie łączyć komponując indywidualny podręcznik.

Ekspert ORPEG podkreślił, że odrębna lekcja, zwana atomem, zawiera zróżnicowany pod kątem możliwości językowych materiałów w zależności od poziomu językowego ucznia. - Wyboru takiego atomu może dokonać sam uczeń, jego rodzic, opiekun, a także nauczyciel - dodał.

Publikacja została wydana w 2012 r. na licencji Creative Commons, co oznacza, że można ją kopiować i rozpowszechniać w dowolnym formacie. Powielony materiał należy tylko odpowiednio oznaczyć, podać link do licencji i wskazać jeśli zostały dokonane w nim zmiany. - Moduły można szybko rozwijać, uaktualniać, błyskawicznie reagować na spostrzeżenia i uwagi użytkowników oraz dostosowywać je do bieżących potrzeb, zapewniając jednocześnie zgodność z podstawą programową - mówił ekspert ORPEG.

Publikację "Włącz Polskę" przygotowała Maria Lorek, autorka rządowego podręcznika "Nasz Elementarz", z którego korzystają od września pierwszoklasiści w polskich szkołach. Lorek powiedziała Polskiej Agencji Prasowej, że jest to jeden z pierwszych podręczników skierowanych do uczniów za granicą, który dzięki swojej modułowości pozwala na dostosowanie materiału do poziomu ucznia. - To nie jest podręcznik strona po stronie, lecz zbiór atomów poświęconych określonej zakresowi wiedzy. To od użytkownika zależy, co znajdzie się w podręczniku. (...)

Magdalena Cedro, Polska Agencja Prasowa

skrót pochodzi od redakcji

Zapraszamy na tradycyjny Bal Polski!

Data: 7 lutego 2015 r.

Miejsce: Best Western Hotel Hungaria
Budapeszt (Rákóczi út 90.)

Godzina: 19:00 rozpoczęcie Balu,
planowane zakończenie 2:00

Bilety będą do nabycia w siedzibie OSP
od 19 stycznia do 3 lutego w godz. od
9:00 do 15:00.

Cena biletów 8.000,- od osoby.

Podczas balu odbędzie się LOTERIA
FANTOWA z atrakcyjnymi nagrodami, z
której dochód przeznaczony zosta-
nie na cele charytatywne.

Patronat honorowy objął pan amba-
sador Roman Kowalski oraz Miklós
Soltész, sekretarz stanu z Minister-
stwa Zasobów Ludzkich.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk a hagyományos Lengyel Bálra!

Dátum: 2015.február 7.

Helyszín: Budapest, Best Western
Hotel Hungaria (Rákóczi út 90.)

Időpont: kezdés 19 órakor, tervezett
befejezés éjjel 2 órakor

Jegyeket január 19-e és február 3-a
között az OLÖ székházban lehet kapni
9 és 15 óra között.

Jegyár: 8.000 Ft/fő

A bál ideje alatt tombolasorsolást
tartunk vonzó nyereményekkel. A
bevételt jótékony célokra fordítjuk.

A rendezvény tiszteletbeli védnök-
ségét Roman Kowalski nagykövét úr,
valamint Soltész Miklós államtitkár úr,
az Emberi Erőforrások Minisztériu-
mának államtitkára vállalta.

Od redakcji

Rok 2014 przyniósł dla „Polonii Węgierskiej” wiele zmian. Od numeru 221. do numeru 228., dzięki dofinansowaniu, które, po pomyślnym oceniu opracowanego przez naszą redakcję projektu, otrzymaliśmy od Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, nasz miesięcznik wydawany był w kolorze na lepszej jakości papierze, a od numeru 222. mogliśmy co miesiąc wydawać kolorowy dodatek tematyczny. Dotarło do nas wiele pozytywnych głosów od czytelników – nie tylko Polaków mieszkających na Węgrzech, ale także od naszych rodaków w ojczyźnie, którzy z zainteresowaniem obserwowali zmiany w naszym czasopiśmie i kibicowali im.

Udało nam się wydać siedem dodatków tematycznych, sfinansowanych w dużej mierze właśnie ze środków z projektu. Skoncentrowaliśmy się na następujących tematach: postać św. Władysława w trójcy polskiej i węgierskiej, działalność Szkoły Polskiej na Węgrzech (dodatek z okazji dziesięciolecia Szkoły), podsumowanie działalności Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego w latach 2010-2014, historia i przyszłość Derenku - polskiej wsi na Węgrzech, wybory samorządowe w roku 2014, kult Matki Boskiej Częstochowskiej na Węgrzech i polskie tradycje bożonarodzeniowe.

W dodatkach tych, zawierających teksty po polsku i po węgiersku, staraliśmy się przybliżyć Węgom naszą polską kulturę (np. tradycje związane z Bożym Narodzeniem), reflektować to, co aktualnie dla Polonii istotne (np. wybory samorządowe), ale jednocześnie opisywaliśmy to, co uniwersalne – tradycje wsi Derenk czy też kult Matki Boskiej na Węgrzech. Ważne były dodatki poświęcone polskiemu szkolnictwu na Węgrzech i działalności Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego. Podkreślaliśmy wspólne kulturalne i historyczne związki między naszymi narodami (np. dodatek o św. Władysławie).

Dziękujemy Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” za wsparcie, a wszystkim sympatykom naszego pisma dziękujemy za pozytywne opinie i trafne uwagi, dzięki którym możemy wciąż ulepszać nasze czasopismo.

Żywimy nadzieję, iż kolejny, 2015 rok, przyniesie równie ciekawe pomysły. Liczymy na współpracę ze wszystkimi samorządami polskimi na Węgrzech, jesteśmy również otwarci na nowe, ciekawe tematy.

red.

polonia węgierska

Szerkesztőségi levél

A 2014-es év sok változást hozott a Polonia Węgierska életébe. A 221. számtól a 228. számig megnövekedett költségvetési forrásból gazdálkodhattunk a Segítségnyújtás Lengyeleknek Keleten Alapítvány anyagi támogatásának köszönhetően, amelyet a szerkesztőség által kidolgozott pályázati anyag kedvező elbírálása folytán nyertünk el. Ennek eredményeként színes havilapunkat jobb minőségű papírra tudtuk nyomtatni, és a 222. számtól kezdődően havonta színes tematikus mellékletet is megjelentettünk. Számos pozitív visszajelzés érkezett hozzánk olvasóinktól – nemcsak Magyarországon lakó lengyelektől, hanem anyaországbeli testvéreinktől is, akik érdeklődéssel figyelték a folyóiratunknál végbemenő változásokat és szurkoltak nekünk.

Hét tematikus mellékletet jelentettünk meg ezidáig, javarészt a már említett pályázati pénzből finanszírozva. Ezekben az alábbi témákra összpontosítottunk: Szent László alakjára a lengyel és magyar hagyományban elfoglalt helye szerint; a Magyarországi Lengyel Iskola tevékenységének bemutatására (az iskola tízéves fennállása alkalmából); az Országos Lengyel Önkormányzat 2010-2014 közötti tevékenységének összegzésére; a magyarországi lengyel falu, Derenk múltjára és jövőjére; a 2014-es önkormányzati választásokra; a Częstochowai Szűzanya magyarországi kultuszára; a lengyel karácsonyi népszokásokra.

E mellékletek révén – amelyek egyaránt tartalmaztak lengyel és magyar szövegeket – törekedtünk a magyarok számára közelebb hozni lengyel kultúránkat (pl. a karácsonyi hagyományokat); reflektálni arra, ami a polónia számára időszerűen alapvető fontosságú (pl. az önkormányzati választásokra); ugyanakkor örökövényű témákról is szót ejtettünk (a derenki hagyományokról vagy a Szűzanya magyarországi tiszteletéről). Fontosak voltak a magyarországi lengyel oktatásnak és az Országos Lengyel Önkormányzat tevékenységének szentelt különkiadások. Hangsúlyoztuk a nemzeteink közötti közös kulturális és történelmi kapcsolatokat (pl. a Szent Lászlóval kapcsolatos kiadványunkban).

Köszönjük a Segítségnyújtás Lengyeleknek Keleten Alapítványnak az anyagi támogatást, havilapunk minden kedvelőjének pedig köszönjük a kedvező véleményeket és a találó észrevételeket, amelyeknek köszönhetően folyamatosan tudunk javítani havilapunk színvonalán.

Reméljük, hogy az elkövetkező 2015-ös esztendő szintén érdekes ötletekkel fog minket megörvendeztetni. Minden magyarországi lengyel önkormányzat együttműködésére számítunk, egyúttal pedig nyitottak vagyunk az új és érdekes témákra.

Szerk.

CO BYŁO?

- W dniach 4-6 grudnia w Szkole Polskiej na Węgrzech odbywały się egzaminy ECL.
- W dniu 5 grudnia SNP w Dunaújváros zorganizował otwarcie wystawy „Rozstrzelane miasta”, poświęconej 1956 r.
- W dniu 6 grudnia przedszkole PSK im. J.Bema odwiedził św. Mikołaj wraz z Bemolkiem i Wiolinką.
- W dniu 7 grudnia św. Mikołaj odwiedził polonijne dzieci w Domu Polskim w Budapeszcie.
- W dniu 7 grudnia podczas uroczystej gali w Instytucie Kultury Węgierskiej dr Konrad Sutarski, wieloletni działacz samorządowy i polonijny, odebrał nagrodę Pro Cultura Minoritatum Hungariae.
- W dniu 11 grudnia oddział terenowy PSK im. J.Bema w Tata w siedzibie tamtejszej Rady Miejskiej zorganizował polonijne spotkanie opłatkowe.
- W dniu 12 grudnia w Nyíregyháza SNP był gospodarzem spotkania wigilijnego.
- W dniu 13 grudnia SNP w Szolnok zorganizował spotkanie opłatkowe z udziałem gości z Polski, zespołu HEWENEMENT z Mielca.
- W dniu 13 grudnia w Ambasadzie RP w Budapeszcie odbyło się polonijne spotkanie opłatkowe.
- W dniu 14 grudnia w Polskiej Parafii Personalnej z wizytacją przebywał biskup pomocniczy diecezji esztergomo-budapeszteńskiej. W tym dniu młodzież polonijna przystąpiła do sakramentu bierzmowania.
- W dniu 14 grudnia PSK im. J.Bema na Węgrzech wspólnie ze Stołecznym Samorządem Polskim w Budapeszcie zorganizowało tradycyjne spotkanie opłatkowe, a wzbogaciły je polskie wigilijne potrawy i występ kapeli góralskiej „Jaworowe skrzypce”.
- W dniu 17 grudnia w Domu Polskim w Budapeszcie Stowarzyszenie Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha wspólnie z Polską Parafią Personalną zorganizowały świąteczne spotkanie dla polonijnych seniorów.
- W dniu 18 grudnia w Dniu Narodowości na Węgrzech pani Maria Broś, wieloletnia działaczka

polonijna, a obecnie m.in. prezes Oddziału PSK im. J.Bema w Tata z rąk ministra Zoltána Baloga odebrała rządową nagrodę narodowościową.

CO BĘDZIE?

- W dniu 7 lutego w Budapeszcie odbędzie się doroczny BAL POLSKI organizowany przez OSP.
- W dniu 11 lutego obchodzimy Światowy Dzień Chorego, z tej okazji Stowarzyszenie Katolików Polskich p.w. św. Wojciecha organizuje spotkanie w Domu Polskim, które poprzedzi msza święta z sakramentem namaszczenia chorych w Kościele Polskim o godz. 11.00. W tym dniu obchodzony jest również Dzień życia Konsekrowanego.
- W dniu 13 lutego o godz. 17.00 w Kościele Polskim sprawowane będzie nabożeństwo fatimskie.
- W dniu 14 lutego o godz. 16.00 w siedzibie PSK im. J.Bema na Węgrzech (Bp. V dzielnica ul. Nádor 34) Samorząd Narodowości Polskiej V dzielnicy wspólnie z PSK im. J.Bema organizuje koncert fortepianowy w wykonaniu sławnego węgierskiego pianisty, wybitnego przyjaciela Polaków, Alexa Szilasiego.
- W dniu 14 lutego o godz. 15.00 w siedzibie SNP w Újpeście rozpocznie się Bal Walentynkowy.
- W dniu 15 lutego o godz. 15.00 w siedzibie SNP w Újpeście sprawowana będzie msza święta, a po niej odbędzie się kołędowe spotkanie duszpasterskie.
- W dniu 15 lutego w budapeszteńskim Domu Polskim tamtejszy Oddział POKO o godz. 11.30 organizuje autorską promocję książki Konrada Sutarskiego pt. „Közös fényeink” oraz „Ha úgy tudnánk”.
- W dniu 18 lutego o godz. 17.00 w budapeszteńskim Kościele Polskim odbędzie się msza święta na rozpoczęcie Wielkiego Postu z obrzędem posypywania głów popiołem.
- W dniu 24 lutego o godz. 14.00 w Katedrze Filologii Polskiej ELTE w Budapeszcie odbędzie się spotkanie z Gézą Csébyem pt. „Tajniki przekładu literackiego” (A műfor - dítás rejtelméi), zorganizowane przez Stołeczny Samorząd Polski dla studentów polonistyk.

MI VOLT?

- December 4-e és 6-a között ECL nyelvvizsga zajlott a Lengyel Iskola-ban.
- December 5-én Dunaújváros-ban, a helybéli LNÖ által szervezésében lezajlott a Szétlőtt város című 1956-os kiállítás megnyitója.
- December 6-án a Mikulás – Bemolek és Wiolinka társaságában – meglátogatta a Bem J. LKE mellett működő óvodát.
- December 7-én a Mikulás – a polónia gyermekeinek öröme – ellátogatta a budapesti Lengyel Házba.
- December 7-én a tekintélyes önkormányzati és polóniai közéleti múlttal rendelkező dr. Sutarski Konrád Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjban részesült a Magyar Kultúra Házában tartott ünnepi gálaműsor keretében.
- December 11-én a Bem J. LKE tatai területi részlege polóniai osztályozási ünnepséget szervezett a helyi önkormányzat székházában.
- December 12-én a nyíregyházi LNÖ vigíliai találkozót rendezett.
- December 13-án a szolnoki LNÖ osztályozási ünnepséget szervezett, amelyen lengyel vendégek – a mieleci HEWENEMENT együttes – is részt vettek.
- December 13-án az LK budapesti nagykövetségén karácsonyi osztályozási ünnepséget tartottak.
- December 14-én az Esztergom-Budapesti főegyházmegye segédpüspöke látogatást tett a Lengyel Perszonális Plébánián. A polóniai fiatalok e napon részesedhettek a bérmlás szentségében.
- December 14-én hagyományos osztályozási ünnepséget szervezett a Bem J. LKE és a Fővárosi Lengyel Önkormányzat. Lengyel karácsonyi ételek kerültek az asztalra, és fellépett a Jaworowe skrzypce gural együttes.
- December 17-én a budapesti Lengyel Házban vigíliai találkozót tartott a Lengyel Katolikusok Szent Adalbert Egyesülete és a Lengyel Perszonális Plébánia.
- December 18-án, a magyarországi Nemzetiségek napján Broś Maria, a polóniai közélet régóta ismert, aktív tagja – aki jelenleg a Bem J. LKE tatai részlegének az elnöke – Balog Zoltán miniszter úrtól átvethette a Nemzetiségekért díjat.

MI LESZ?

- Február 7-én Budapesten tartják meg az OLÖ által évente megszervezett Lengyel Bált.
- Február 11-e a Betegek Világnapja, ennek alkalmából a Szent Adalbert Lengyel Katolikusok Egyesülete találkozót szervez a Lengyel Házban. Ezt megelőzően – 11 órai kezdettel – a betegek szentségének kiszolgáltatásával egybekötött mise lesz a templomban. Ugyanezen a napon ünnepeljük a Szerzetesek Világnapját.
- Február 13-án 17 órai kezdettel fatimai ájtatosság lesz a Lengyel Templomban.
- Február 14-én 16 órakor zongorakoncert lesz a Magyarországi Bem József LKE székházában (Bp. V. kerület, Nádor u. 34.) az V. kerületi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat és a Bem J. LKE szervezésében, amelyen a neves magyar zongorista, a lengyelek nagy barátja, Szilasi Alex fog fellépni.
- Február 14-én 15 órakor Valentin napi bál kezdődik az újpesti LNÖ székházában.
- Február 15-én az újpesti LNÖ székházában 15 órakor szentmise kezdődik, utána pedig lelkipásztori kolendálási találkozó lesz.
- Február 15-én 11 óra 30 perckor kezdődik Konrad Sutarski Közös fényeink és Ha úgy tudnánk című köteteinek szerzői bemutatója a budapesti Lengyel Házban, amelyet az LKK helybeli részlege szervezett.
- Nagyböjt kezdőnapján, február 18-án, hamvazószerdán 17 órai kezdettel hamvazkodással egybekötött szentmise lesz a budapesti Lengyel Templomban.
- Február 24-én 14 órakor A műfordítás rejtelméi címmel Cséby Gézával lesz beszélgetés a budapesti ELTE Lengyel Filológiai Tanszékén. A rendezvényt a Fővárosi Lengyel Önkormányzat szervezi polonisztikát tanuló hallgatók részére.

Uwaga: Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zmiany dokonywane w w/w programach.

Figyelem: A Szerkesztőség nem vállal felelősséget az esetleges programváltozásokért!

(b.)

KÉT JÓ BARÁT -

Ijjas Anna
beszélget

MITROVITS
MIKLÓSSAL

Lengyel-magyar „két jó barát” címmel jelent meg vaskos dokumentumkötet szeptember végén. A szerzővel, Mitrovits Miklóssal beszélgettem, aki az MTA BTK Történettudományi Intézetének tudományos munkatársa. Könyvében az 1957 és 1987 közötti lengyel-magyar kapcsolatokat mutatja be levéltári forrásokon keresztül.

Nem sok könyv foglalkozik ezzel a korszakkal. Miért éppen ezt választottad?

Én inkább úgy mondanám, hogy a korszakon belül nem sok könyv foglalkozik a magyar-lengyel kapcsolatokkal, mint ahogy egyébként más kapcsolatokkal sem. Magáról a szocialista korszakról számtalan könyv íródott mindkét országban. Engem mindig is érdekelték ezek a „szocialista kapcsolatok”, hogyan működtek, mely ügyek voltak fontosak akkoriban, és egyáltalán, hogy milyen volt a viszony a két ország vezetősége között. Ugyanis 1949-től egy gazdasági (KGST), 1955-től pedig egy katonai-politikai (Varsói Szerződés) szervezetbe tartoztunk, vagyis szövetségesek voltunk. Adódik tehát a kérdés, hogy valóban szövetségesek voltunk-e, sőt a történelmi múltból adódóan még talán a szövetségesi viszonynál többre is számíthattunk-e? Másrészt pedig – és ezt hangsúlyozni kell – ez egy dokumentumkötet, vagyis leginkább a történész szakmának szól és csak másodszorban a nagyközönségnek. Nagyon érdeklődőnek kell ahhoz lenni egy szakmán kívülinek, hogy egy ilyen kötetet a kezébe vegyen. Ez egy hosszabb kutatás egyik állomása, vagyis a magyar-lengyel kapcsolatok történetének megírása még várat magára.

Mi az, ami igazán fontos és érdekes volt tapasztalataid szerint ebben a korszakban?

Minden, amit fontosnak és érdekesnek tartottam, belekerült a kötetbe. Ha néhány dolgot ki kell emelnem, akkor szerintem nagyon érdekes, hogy a politikai vezetőink többnyire őszinték voltak egymással, elmondták a valódi problémáikat egy-egy megbeszélésen. Az is érdekes és a történelmünk megértése szempontjából fontos, hogy számos komoly érdekellentét feszült a két ország között, különösen a hatvanas években. Gondolok itt elsősorban az NSZK-hoz való viszonyra. Fontos az is, hogy e dokumentumokból kirajzolódnak a két ország eltérő belső fejlődési irányai és az ezekből kialakuló eltérő külpolitikai koncepciók, amelyek aztán ütköznek is. Kiemelném a kötetből a lengyel Szolidaritás időszakát, itt megpróbáltam minden fontos dokumentumot közreadni, ami a két ország kapcsolatát érinti. Emellett szerintem még nagyon érdekesek a kulturális részek is. Történész szemmel pedig arra is felhívnom a figyelmet, hogy minden felmerülő ügyről, problémáról, tárgyalásról, vitás kérdéssről igyekeztem a magyar és a lengyel forrást is megtalálni. Érdekes, hogy mennyire hasonló típusú iratok születtek mindkét országban.

A „két jó barát” idézőjelben van. Talán ez azt jelenti, hogy a kapcsolat nem volt túl felhőtlen a felsőbb körökben?

Ez változó volt és persze minden relatív. Władysław Gomułka 1956 után nem akart Magyarországra látogatni, majd, miután végül megtette, tíz év alatt tizenegyszer találkozott Kádárral kétoldalú

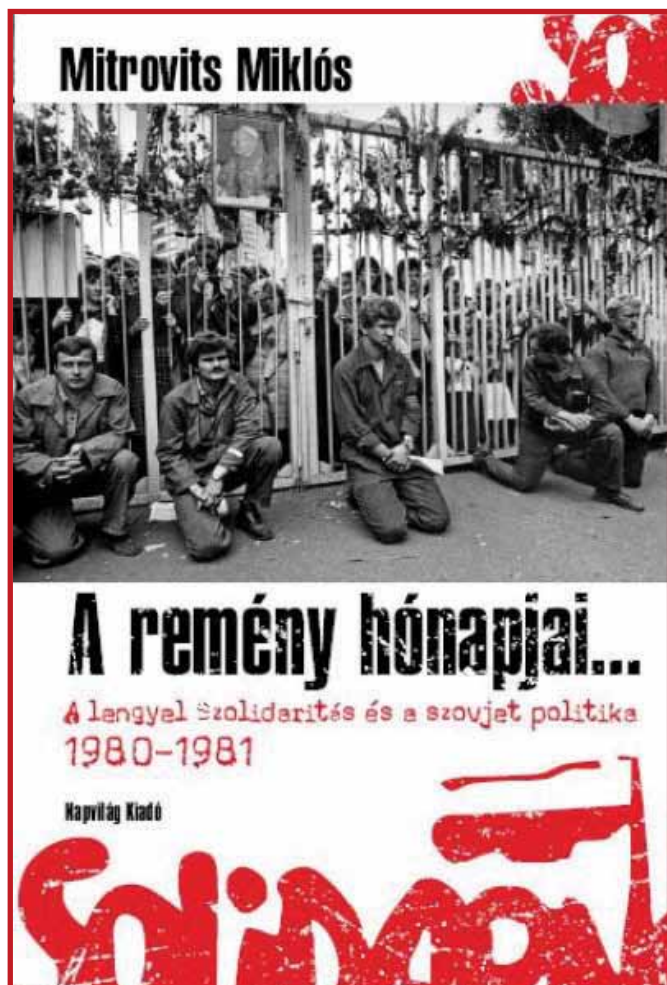

csúcstalálkozó keretében! Miközben számos érdekellentét is volt a két ország között. A dokumentumokból úgy tűnik, hogy Kádár és Gomułka között 1963-ban még jó, baráti viszony volt, de amikor leváltották a lengyel vezetőt, akkor annak Kádár örült. A magyar vezetőnek Edward Gierekkel jóval kevesebb találkozója volt, pedig őt intelligensebbnek és emberileg is jobbnak tartotta Gomułkánál. Jaruzelskivel is jó viszonyt ápolt Kádár: a lengyel vezető pedig mindvégig hálás maradt azért a magyar politikai, gazdasági és morális segítségért, amit a magyar vezetés a hadiállapot bevezetése után nyújtott a lengyel vezetésnek. Ugyanakkor közben erőteljesen működött minden szinten a magyar propagandagépezet, és erősítette a negatív lengyel sztereotípiákat a magyar társadalomban. Sajnos ennek már megvoltak az alapjai, hiszen az egész korszakra jellemző, hogy a lengyel nemzet pozitív tetteit, mint például a második világháborúban játszott szerepét tudatosan elhallgatták vagy eltorzítva adták közre a magyar médiákban. Erre is vannak dokumentumok. Ennek hatásai máig érezhetők. Szóval indokolt az idézőjel. Mindezzel együtt én azon az állásponton vagyok, hogy meg kell ismernünk a közös múltunk sötétebb fejezeteit is, mert ez erősít minket.

Háromévnyi munkád fekszik a könyvben. Felmerültek-e nehézségek ez idő alatt, a kutatás során?

Különösebb nehézség nem akadt. Ha

az ember több éve kutat levéltárakban, akkor már rutinosan tudja, hogy mit, hol keresen. Ami problémát jelentett, hogy a lengyel külügyminisztérium levéltárában nagyon sok iratot leselejteztek a hetvenes-nyolcvanas években, így onnan kisebb volt a merítési lehetőség. Másfelől meg éppen a rengeteg irat okozott problémát, illetve a legérdekesebbek kiválogatása úgy, hogy koherens legyen a kötet. Több tízezer oldalnyi dokumentumból válogattam. Köszönettel tartozom az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramnak (OTKA), hogy anyagilag támogatta a megjelenést, nélkülük szinte biztosan nem jelent volna meg a kötet.

Előző és első könyved, A remény hónapjai a Szolidaritásról szól. Mondanál erről is néhány szót?

A Szolidaritásról írt könyvem valójában a doktori disszertációm kibővített verziója. A téma nagyon érdekelt és még ma is foglalkoztat. A könyvemben elsősorban a szovjet-lengyel viszonyt vizsgáltam, ezért kutattam Moszkvában is. Alapvető megállapításom – ami az azóta eltelt több mint 4 évben sem változott –, hogy a Szovjetunió nem akart katonailag fellépni Lengyelországgal szemben és ezt nagyon határozot-

Honnan a kötődés a lengyel nyelvhez és kultúrához?

2002-ben egy krakkói kiránduláson kezdődött minden, azóta rendszeresen, minden évben többször megyek Lengyelországba. Ma már persze nem nyelvet tanulni, hanem kutatás céljából, konferenciameghívásokra vagy éppen a barátokhoz. Ha Varsóban járok, akkor egy Legia Varsó focimeccs is kötelező program.

Vannak-e terveid a jövőre nézve? Készülnek-e hasonlóan érdekes, hiánypótló művek?

tan tudára is adták a lengyel vezetésnek. A könyvben végigvettem az összes érvet, dokumentumot és visszaemlékezést, amely arra utalt, hogy létezett a szovjet katonai fenyegetés, és szerintem sikerült mindegyiket megcáfolnom a dokumentumok segítségével. Ebből a szempontból nem írnék ma sem mást, viszont a Szolidaritás belső történetét alaposabban meg kellene írni. Erre talán most lesz lehetőség, hiszen az Egora Kiadóval közösen készítünk a könyv alapján egy tabletkre letölthető applikációt videókkal, térképekkel és fotókkal. Ha minden igaz, akkor éppen december 13-án indul az oldal (<http://lengyelszolidaritashu/>).

Tervekből soha nincs hiány. Most éppen egy együttműködési megállapodáson dolgozunk a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete és a Lengyel Tudományos Akadémia Történeti Intézete között. Szeretnénk egy komolyabb lengyel-magyar tudományos konferenciát összehozni 2015 őszére. Emellett van pár kiadvány is a tervben, de erről még nem szeretnék többet mondani. Ami most prioritást élvez, hogy megtaláljuk a forrásokat a dokumentumkötet lengyel fordítására. Ehhez talán hozzájárul az is, hogy a kötet jelölték a 2014-es Wereszky-Felczak-díjra (Nagroda im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszkiego). A díjat 2001-ben a Lengyel Történelmi Társulat krakkói részlege és a Jagelló Egyetem Történeti Intézete alapította Henryk Wereszky és Wacław Felczak, két kiváló lengyel történész emlékére. Az elismerést minden évben azok a történészek kaphatják meg, akik a XIX–XXI. századi kelet-közép-európai történelem kutatásában kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. A tárgyalások tehát folynak, reméljük lesznek támogatói a fordításnak.

Köszönöm szépen az interjút, és sok sikert kívánok.

ZAPRASZAMY

W dniu 30 stycznia w Dömsöd w Domu Dziecka Kisherceg otwarta będzie wystawa fotograficzna przygotowana przez Muzeum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie na podstawie albumów „Pamięć I i Pamięć II” w opracowaniu Grzegorza Łubczyka i Krzysztofa Duckiego.

Tytuł wystawy: „Polscy uchodźcy na Węgrzech w czasie II wojny światowej”

2015. Január 30-án Dömsödön kiállítás nyílik a "Lengyel menekültek a II. világháború alatt" címmel a dömsödi Kisherceg Gyerekházban.

ZAPOMNIANE SŁOWA

Pod choinką jakiś św. Mikołaj, znający podejrzenie dobrze moje preferencje prezentowe, zostawił niepozorną na pierwszy rzut oka książkę - „Zapomniane słowa” pod redakcją Magdaleny Budzińskiej. Na stronie wydawnictwa „Czarne”, dzięki któremu św. Mikołaj mógł sprawić mi prezent, można przeczytać: „Niektóre słowa żyją wiecznie, niektóre giną śmiercią nagłą i niewyjaśnioną, jedne wstydliwie wychodzą z mody, drugie wspominamy z nostalgią.” „Zapomniane słowa” to słowniczek wyrażen archaicznych, mało znanych, niemodnych, wyrzucanych z pamięci, znikających z codziennego języka. Jacek Dukaj, autor powieści i opowiadań science fiction, poetycko i niezwykle obrazowo przybliży smutny los słów, które się już zdewaluowały, które powoli stają się odarte ze znaczeń: „Kto się schyli i wyłowi podgniły czasownik, zaśmierzdy przysłówek, rozkładający się na fonetyczny kompost jeden i drugi archaizm, pokonany przez bezrefleksyjne anglicyzmy szyk przestawny, kto z powrotem weźmie w usta wypłute słowa?” Słownik ów nie napawa jednak smutkiem, nie jest źródłem jakichś większych cierpień, przestarzałe słowa wywołują raczej uśmiech, zadumę nad zmienną się światem, które to zmiany znajdują swoje odbicie właśnie w języku. Czasem wystarczy przeczytać listy, które pisali do siebie nasi dziadkowie, by dostrzec, że człowiek w gruncie rzeczy jest taki sam, ale słowa są inne, czasem dosadniejsze, czasem bardziej eleganckie, czasem bogatsze.

Listy listami, ale cóż dopiero powiedzieć o wierszach takiego chociażby Jana Kochanowskiego? Jego fraszki są jak wiadomości w butelce wrzucone przez jakiegoś rozbitek do oceanu czasu. Popatrzmy na list w butelce z 1584 roku (data wydania drukiem pierwszej książki fraszek): „Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy, fraszki to wszystko, cokolwiek czyniemy; nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy, próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy. Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława, wszystko to minie jako polna trawa. Naśmiały się nam i naszym porządkom. Wemkną nas w miśzek, jako czynią łątkom.”

kom, wemkną nas w miśzek, jako czynią łątkom.” Wszystko niby jasne, wszystko niby czytelne, przemijanie, echa biblijnej Księgi Koheleeta, nawet ów nieczęsto używany „miśzek” jakoś da się zrozumieć (może ze względu na książkowy nieco wyraz „rzejmieszek” – złodziej, rabuś, ten, który przecinał – „rzezał” miśzki, czyli woreczki, w których w tym wypadku pragnął znaleźć złote monety), ale co z „łątką”? Biologom może przypominie się owad z rodziny ważkowatych, ale czy o niego chodziło poecie? Nie, Kochanowski użył staropolskiego wyrazu „łątką” oznaczającego kukielkę, lalkę, którą wędrowni artyści nosili od wsi od wsi, od miasteczka do miasteczka, by ciekawej gawiedzi pokazywać mniej lub bardziej wyrafinowane sztuki teatralne. Od razu wydzwięk wiersza staje się bardziej mroczny, Kochanowski jednym cięciem odkrywa istotę ludzkiego bytowania na ziemi - po odegraniu swojej roli, często smutnej, czasem wesołej, często tragicznej, czasem groteskowej, trafimy do worka razem z innymi marionetkami, zamilkniemy aż do odwołania. Jakże wielką moc ma w tym wierszu jedno zapomniane słowo! Kochanowskiemu nad oceanem czasu podaje rękę nikt inny jak

Bolesław Prus, który w usta Ignacego Rzeckiego wkłada podobne myśli: „Marionetki!... Wszystko marionetki!... Zdaje im się, że robią, co chcą, a robią tylko, co im każe sprężyna, taka ślepa jak one...”

Wróćmy jednak do „Zapomnianych słów” - na stronie 76 poeta i dziennikarz Jacek Podsiadło pisze o niełatwym losie słów, odchodzących w niepamięć, porównując je do ludzi: „Słowa starzeją się podobnie jak ludzie. Najpierw są tylko trochę archaiczne, nabie-

rają dostojeństwa, budzą szacunek, ale zaraz potem robią się nieprzydatne, często śmieszne, stają się cieniami siebie sprzed lat...” Słowa nie umierają, jeśli są przydatne, jeśli są niezastąpione, jeśli są potrzebne. A ludzie?

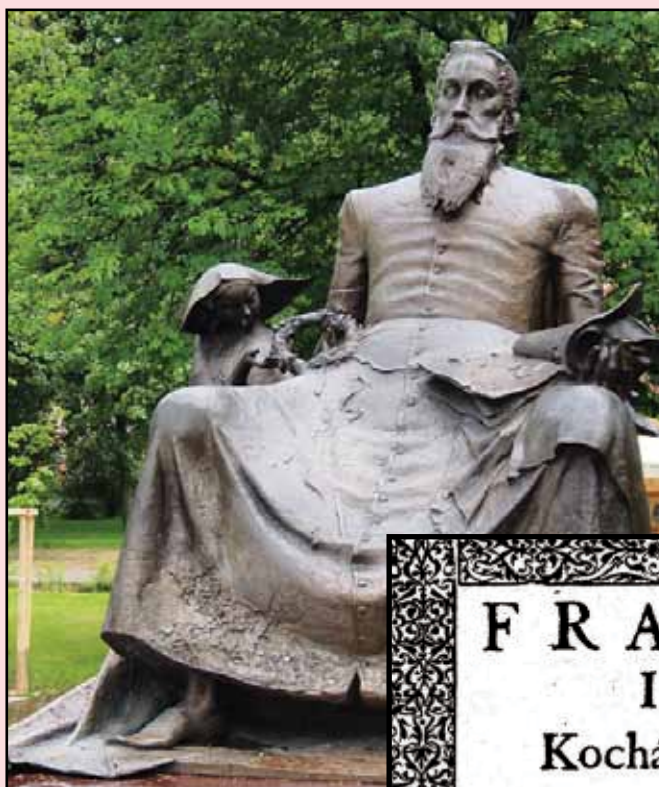
Pozostaje nam życzyć sobie, byśmy byli jak najbardziej przydatni w nowym roku i żeby było dla nas napisanych jak najwięcej ról do odegrania.

Agnieszka Janiec-Nyitrai

ELFELEDETT SZAVAK

Egy Jézuska, aki gyanúsán jól tudja, hogy mi kell nekem, egy első ránézésre jelentéktelennek tűnő könyvet hagyott a karácsonyfa alatt – „Elfeledett szavak”, Magdalena Budzińska szerkesztésében. A Czarne Kiadó honlapján, melynek köszönhetően a Jézuska meg tudta szerezni nekem az ajándékot, ez olvasható: „Némely szavak örökké élnek, mások tisztázatlan körülmények között, hirtelen vesznek el, egyesek szégyenkezve mennek ki a divatból, másokra nosztalgiával gondolunk vissza. Az „Elfeledett szavak” az archaikus, kevésbé ismert, divatjamúlt, emlékezetünkől, a mindennapi életből kikopó szavak szótára. Jacek Dukaj, sci-fi regények és novellák szerzője költői módon, szemléletes képekkel hozza közelebb az olvasóhoz a csökkent értékű szavakat, melyek lassan elvesztik a jelentésüket: „Ki az, aki lehajol, hogy kihálásszon egy rothadásnak indult ígét, egy-egy megbűdösödött határozószót, fonetikai komposztta bomló ilyen-olyan archaizmust, a szórendi cseréket, amiket legyőztek a gondolkodás nélkül átvett angol kifejezések, ki veszi újra szájába az egyszer kiköpött szavakat?” A szótár mégsem szomorít el, nem okoz valami nagy fájdalmakat, az idejétmúlt szavak mosolyt csalnak az arcunkra, elgondolkoztatnak a dolgok változékonyságán, a változásokon, amik nyomot hagynak a nyelven. Néha elég elolvasni a nagyszüleink leveleit, hogy meglássuk: az ember alapvetően semmit sem változott, de a szavak mások, néha pontosabbak, néha elegánsabbak, néha gazdagabbak.

Pomnik Jana Kochanowskiego autorstwa prof. J. Kucza, Radom

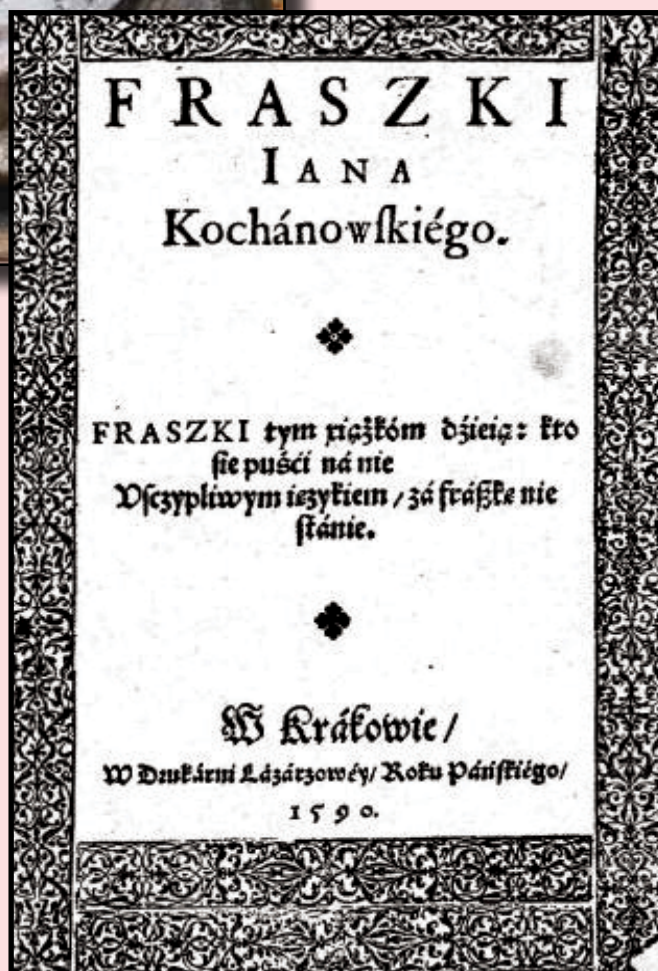
A levelek még hagyján, de mit szólunk egy olyan költő verseihez például, mint Jan Kochanowski? Fraszkaít (rövid, csattanós versek) mintha egy hajótörött dobta volna palackokban az idő óceánjába. Vegyük ezt az 1584-es palackküldeményt: „Fraszka itt minden, bármit kieszel, fraszka itt minden, bármit is tesz; nincs a világon semmi bizonyosság, hiába ez ellen bármi turpisság. Hatalom, pénz, dicsőség, kellem, érdem mind-mind elmúlik, mint a fű a réten. Kacagva minket és amit alkotunk, puttonyba dugnak, mint bábut az artista.” Úgy tűnhet, minden világos, érthető – elmúlás, a Prédikátor könyvének visszhangja, valahogy még a ritkán használatos „puttony” (lengyelül mieszek – a ford.) kifejezést is értjük (talán az irodalomból ismert „rzezimieszek” – tolvaj, lőkött – kifejezésből: az, aki felhasította („rzezał”) a zsákot, puttonyt („mieszek”), amiben bizonyára aranyérméket keresett), de mi a helyzet a bábuval (lengyelül „lalka”, régies szó – a ford.)? A biológusok eszébe juthat egy bogárfajta, de vajon erre gondolt a költő? Nem. Kochanowski az ólengyel „lalka” kifejezést használta, amely bábokra, marionett figurákra vonatkozik. Ezeket a vándorművészek faluról falura, városról városra vitték magukkal, hogy a kíváncsi publikumot többé-kevésbé frappáns színházi darabokkal szórakoztassák. A vers így egyből sokkal komorabbá válik, Kochanowski egyetlen rántással feltárja az ember evilági létének lényegét

– gyakran szomorú, néha vidám, gyakran tragikus, néha groteszk szerepünk eljátszását követően egy zsákban találjuk magunkat a többi marionett figurával együtt, és – visszavonásig – elnémulunk. Milyen hatalmas erővel bír ebben a szövegben egyetlen elfeledett szó! Az idő óceánja fölött nem más nyújt kezét Kochanowskinak, mint Bolesław Prus, aki hasonló gondolatokat ad Ignacy Rzecki szájába: „Marionettek!... Mind marionettek!... Úgy hiszik, hogy csinálhatnak, amit akarnak, pedig csak azt csinálják, amit a drót parancsol nekik. A drót, amely ugyanolyan vak, mint ők maguk...”

Térjünk vissza mégis az „Elfeledett szavakhoz” – a 76. oldalon Jacek Podsiadło újságíró, költő a felejtés homályába vesző szavak nehéz sorsáról ír, emberekhez hasonlítva őket: „A szavak úgy öregsznek, mint az emberek. Először csak kicsit archaikusak, megnő a tekintélyük, tiszteletet ébresztenek, de rövidesen ezután haszontalanná, gyakran nevetségessé válnak, évekkel korábbi önmaguk árnyékai lesznek...” A szavak nem halnak meg, ha hasznosak, pótolhatatlanok, ha szükség van rájuk. És az emberek?

Nem maradt más hátra, mint azt kívánni magunknak, legyünk minél hasznosabbak az új évben és minél több szerep legyen megírva számunkra.

Janiec-Nyitrai Agnieszka

**MIESIĘCZNIK WĘGIERSKIEJ POLONII
A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA**

Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Polskiego
z kwartalnym
dodatkiem GŁOS POLONII

Az Országos Lengyel
Önkormányzat lapja
a GŁOS POLONII
negyedévi mellékletével

polonia węgierska

Odpowiedzialny wydawca
Felelős kiadó
az Országos Lengyel
Önkormányzat Hivatala

Redaktor naczelny
Főszerkesztő
dr Agnieszka Janiec-Nyitrai

Polski redaktor językowy
Lengyel nyelvi szerkesztő
dr Dorota Várnai

Węgierski redaktor językowy
Magyar nyelvi szerkesztő
Márta Alexandra Karaba

Redaktor graficzny
Grafikai szerkesztő
V4 Consulting Kft.

Tłumaczenie
Fordítás
Sutarski Szabolcs

Redakcja
Szerkesztőség
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Telefon: +36 1 2613479
e-mail: polweg@polonia.hu

Drukarnia *Nyomda*

SZINKRON DIGITAL

Edycja online *Online kiadás*
<http://polonia.hu/dokumentumok/poloniawegierska/pw229.pdf>

Na okładce wykorzystano fragmenty obrazu J. W. Baura "Polacy i Węgrzy"

Ogólnokrajowy Samorząd Polski na Węgrzech Országos Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2611798 olko@polonia.hu

Stoleczny Samorząd Polski na Węgrzech Fővárosi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat
1054 Budapest, Akadémia u. 1-3
tel.: +36 1 3321979 flko@t-online.hu

Polski Ośrodek Kulturalno-Oświatowy Lengyel Közművelődési Központ
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2611798 olko@polonia.hu

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J. Bema na Węgrzech Magyarországi „Bem József” Lengyel Kulturális
Egyesület
1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.
tel.: +36 1 3110216 www.bem.hu bem@bem.hu

Stow. Polskich Katolików na Węgrzech pw. św. Wojciecha
Dom Polski
Magyarországi Lengyel Katolikusok Szt. Adalbert Egyesülete
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: +36 1 2626908 adalbert@enternet.hu

Szkoła Polska na Węgrzech Lengyel Nyelvoktatói Nemzetiségi Iskola
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2612748 szkolpol@polonia.hu

Szkolny Punkt Konsultacyjny – Szkoła Polska przy Ambasadzie RP A Lengyel Nagykövetség mellett működő
Lengyel Iskola
1025 Budapest, Törökvész út 15.
tel.: +36 1 3268306
tel.: +36 70 7013847 polish_school@gazeta.pl

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára
1102 Budapest, Állomás u. 10.
tel.: +36 1 2608023 muzeum@polonia.hu

Polska Parafia Personalna na Węgrzech Lengyel Perszonális Plébánia
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
tel.: +36 1 4318414 www.parafiabudapest.republika.pl plebaniapl@onet.eu

Ambasada Polska w Budapeszcie Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége
1068 Budapest, Városligeti fasor 16.
tel.: +36 1 4138200 www.budapest.msz.gov.p budapest.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Kereskedelemfejlesztési és Beruházás Ösztönzési Osztály
tel.: 1 251 46 77 www.budapest.trade.gov.pl budapest@trade.gov.

Referat Konsularny Ambasady RP A Lengyel Köztársaság Nagykövetsége Konzuli osztálya
1068 Budapest, Városligeti fasor 16.
tel.: + 36 1 413 8208 budapest.amb.wk@msz.gov.pl

Instytut Polski w Budapeszcie Lengyel Intézet
1065 Budapest, Nagymező u. 15.
tel.: +36 1 3115856 www.polinst.hu info@polinst.hu biblioteka@polinst.hu

Ogólnokrajowa Biblioteka Języków Obcych Országos Idegennyelvű Könyvtár
1056 Budapest, Molnár u. 11.
tel.: +36 1 3183688 www.opac.oik.hu kolcsonzo@oik.hu

Redakcja kwartalnika „Głos Polonii” „Głos Polonii” szerkesztősége
1051 Budapest, Nádor utca 34. glospolonii@bem.hu

Program radiowy w języku polskim: „Magazyn Polski” - emisja w soboty, godz. 13.30
MR4 (fała średnie 873 kHz) i ze strony: <http://www.mediaklikk.hu/musor/lengyel-nemzetisegi-musor/>
Redakcja Polska „Magyar Rádió” z Rt. 1800 Budapest, Brody S. u. 3-5.

Polonijna strona internetowa: www.polonia.hu

PRENUMERATA - TYLKO 250 FORINTÓW ZA JEDEN NUMER!!!

Roczna prenumerata miesięcznika „Polonia Węgierska” (12 numerów) i jego kwartalnego dodatku „Głos Polonii” (4 numery) na rok 2015 wynosi dla prenumeratorów:

indywidualnych (po 1 egzemplarzu) – **4.000 forintów/rok**

zbiorowych (samorządów, po 5 egzemplarzy) – **20.000 forintów/rok.**

Sposoby płatności: przelew na konto.

Przyjmujemy również zamówienia na numery wcześniejsze - można je zgłaszać na analogicznych warunkach.

Redakcja z wdzięcznością przyjmuje także większe sumy wpłat prenumeraty od osób oraz instytucji i samorządów, jeżeli ich stan finansowy to umożliwia. Wsparcie finansowe prosimy przekazywać na konto K&H:10400157-00026536-00000004. W rubryce „Közlemény” prosimy wpisać „Lapkiadás támogatás” (wsparcie dla pisma).

ELŐFIZETÉS - CSAK 250 FORINT EGY SZÁMRA !!!

A „Polonia Węgierska” havilap éves előfizetése (12 szám) és negyedéves melléklete, a „Głos Polonii” (4 szám) 2015. évre:

egyéni előfizetőknek (egy példány) – **4.000 Ft/év;**

a közösségi előfizetőknek (önkormányzatok, 5 példányban) – **20.000 Ft/év**

Előfizetés módja: banki átutalás.

Vállaljuk a korábbi számokra vonatkozó rendelések teljesítését – azonos feltételek mellett.

A szerkesztőség hálasan elfogad nagyobb előfizetői összegeket is úgy magán-személyektől, mint intézményektől, ha ezt pénzügyi helyzetük lehetővé teszi. A szerkesztőségnek felajánlott pénzügyi támogatást a K&H bankban lévő számlára kérjük utalni: 10400157-00026536-00000004. A „Közlemény” rovatba kérjük beírni: „Lapkiadás támogatás”.

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

Fot. Z. Nyitrai

GAŁA NARODOWOŚCIOWA - LAUREAT DR KONRAD SUTARSKI

OBCHODY DNIA NARODOWOŚCI W KOMITACIE VESZPRÉM -
NAGRODA ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ POLONII DLA RENATY WINEROWICZ-PAPP

KALEJDOSKOP ŻYCIA POLONIJNEGO NA WĘGRZECH

SPOTKANIE MIKOŁAJKOWE W DOMU POLSKIM

WSPÓLNE SPOTKANIE OPLATKOWE SSP I "BEMA" - NA ZDJ. M. IN. PRZEWODNICZĄCA SSP DR D. VÁRNAI
I PREZES PSK.IM. J. BEMA E. KOREK

SPOTKANIE WIGILIJNE W XIII DZIELNICY, NA ZDJ. PRZEWODNICZĄCY M. S. LÁZÁR I ZESPÓŁ COSA POLSKA